

A L L E P A A R D E N

hebben aan de wedstrijd deelgenomen

je verdriet in eigen vlaamse handen houden

weer een begrafenis meegemaakt

wanneer je daarbij zelf niet moet voorgaan kan je veel beter het gebeuren gadeslaan voor zover het niet het priester-gedeelte is maar dat van de profane ondernemer

wanneer komt vlaanderen nu eindelijk eens in verzet tegen die Amerikaanse begrafenismaffia?

ik weet het: wat ik nu schrijf is voor velen ouwe koek: al meer dan twintig jaar voer ik deze verbeterde strijd: vele van onze eigen vlaamse begrafenisondernemers zijn blijkbaar opgekocht

door de Amerikaanse begrafenismaffia hun vlaamse naam mochten ze behouden maar al onze aloude vlaamse gebruiken doen ze een voor een van ons weg: om te beginnen verdienen ze hun naam van ten grave dragers al langer hoe minder: ze dragen niet meer & ze begraven niet meer "dat wordt niet meer gedaan meneer" "dat doen ze tegenwoordig niet meer mevrouw" en wij vlamingen leggen ons maar al te vaak bij deze Amerikaanse bevelen neer

bedroefde mensen zijn heel weerloos de Amerikanen hebben ons een halve eeuw geleden wel van een bezetter bevrijd maar zijn nu volop bezig ons op hun beurt te bezetten

hoeveel kisten worden niet op wiertjes de kerk in- & uitgereden? hoeveel kisten moeten op de begraafplaats vaak met medeplichtigheid van de gemeente niet onbeheerd worden achterlaten?

het begint al bij het begin: de ondernemer stelt zelf mee de doodsbrief op met vaker en vaker als laatste zin het rouwadres van hemzelf zoniet van de bloemenzaak van zijn vrouw terwijl het aankrijgen van geschreven rouwbetuigingen op je huisadres juist zo troostend kan zijn

waarom moet de rouwdienst in handen zijn van zwartgeklede vreemde mannen (en nu ook al vaker van schuingehoede vrouwen)?

verdriet horen we toch in eigen handen te houden?

waarom moeten die betaalde vreemden ons vooraan teken doen wanneer we moeten zitten en opstaan? dat hoort de vrouwelijke priester toch te doen?

waarom delen betaalde vreemden bij de offergang de doodsprentjes uit? dat doen toch veel beter en liever de eigen kleinkinderen?

(vervolg volgende week)

LUC VERSTEYLEN

481

Gave (vervolg)

Bij Jesaja vinden we de traditionele 'Gaven van de H. Geest':

'De geest van de HEER zal op hem [de Messias] rusten: een geest van wijsheid en inzicht, een geest van kracht en verstandig beleid, een geest van kennis en eerbied voor de HEER' (Jes. 11,12)

Dat zijn er slechts zes: wijsheid, inzicht, kracht, beleid, kennis, eerbied voor de HEER. Traditioneel spreekt de catechismus over de 'Zeven gaven van de H. Geest', dat zijn dan: 'wijsheid, verstand, raad, sterkte, wetenschap, vroomheid en vreze Gods'. Alles samen: zeven gaven; daarnaar verwijst het 'Tu septiformis munere' ('wat uw gaven betreft, zijt Gij zeven-vormig') uit het *Veni, Creator Spiritus*.

Als je tegenwoordig het woord 'gave' gebruikt in de verbinding 'gave Gods', slaat het meestal op aangeboren talenten. Bij de dood van de Luxemburgse wielrenner Charly Gaul, begin december 2005, zei de sportjournalist aan de tv: 'Klimmen was voor deze engel van het hooggebergte een gave Gods'.

Geweene

Geweene en tandengeknars

In de twee aftandse woorden 'geweene en tandengeknars' voel je dat het twee half versleten woorden zijn, misschien zelfs dat ze uit de Bijbel komen. Tegenwoordig gebruik je ze haast uitsluitend ironisch: 'Als je dát doet, dan kom je terecht in geweene en tandengeknars!'; of: '...dan wordt het wenen en tandenknarsen!'; of nog: 'Na deze maatregel zal links en rechts geweene en tandengeknars ontstaan!'

In de Nieuwe Bijbelvertaling staat het znw. 'geweene' maar tweemaal, o.m.: 'Dan zal ik over Jeruzalem jubelen en mij verblijden over mijn volk. Geen geweene of geweeklaag wordt daar nog gehoord.' (Jes. 65,19) 'Geweene' komt vaker voor in oudere vertalingen van het O.T. In de Statenvertaling een kleine twintigmaal. Vermoedelijk kwam 'geweene' uit die vertaling in het dagelijkse Nederlands binnen.

Het ww. 'knarssetanden' betekent, dat je 'knars' met of op je 'tanden'. 'Knarsen' is een scherp, ongelijkmatig, schurend of malend geluid voortbrengen, dat

onaangenaam aandoet: de werktuigen knarsen, als ze niet gesmeerd worden. 'Op de tanden knarsen' is dan: de tanden met sterke druk over elkaar doen schuiven, gewoonlijk als teken van pijn, verbolgenheid of woede. Zo ontstonden het ww. 'knarssetanden' en het znw. 'tandengeknars'.

Hoewel de uitdrukking tegenwoordig in het Nederlands nog gebruikt wordt, klinkt ze in de huidige Bijbelvertalingen enigszins anders: 'Het zal daar een jammer zijn en een tandengeknars'. (Mat. 13,42) Alleen bij Matteüs (zesmaal) en Lucas (eenmaal) komt de uitdrukking voor; elders geen 'geweene' of 'tandengeknars' meer. De Statenvertaling heeft: 'Daar zal weinig zijn en knarsing der tanden'. De Nieuwe Bijbelvertaling gebruikt werkwoordelijke vormen: 'Daar zullen ze jammeren en knarssetanden'. Dit is een van de voorbeelden waaruit blijkt dat bepaalde woorden en gezegden die oorspronkelijk uit de Bijbel door het Nederlands werden overgenomen, verdwenen zijn uit de latere Bijbelvertalingen. Maar ze zijn een eigen bestaan gaan leiden, doorgaans zelfs met een ietwat gewijzigde betekenis.

BART MESOTTEN

MIJN NAAM IS

Birgit – Brigitte – Birgid

Birgit is een Zweedse naam en betekent 'beschermster'. Brigitta, Brigit en Brigitte zijn dan weer afgeleid van het Ierse brighid wat 'de verhevene' betekent, terwijl de anders gespelde naam Brigid verwijst naar de Keltische godheid Brighid, dochter van de zonnegod en godin van het licht en de poëzie. Als dat niet bevallig is! Deze uitleg enkel maar om de puntjes op de i te zetten. Dames die Birgit, Brigitte of Brigid heten kunnen wegens de grote klankgelijkenis zowel een Birgit als een Brigitta kiezen als hun patroonheilige. Zeg dat wij het gezegd hebben.

De heilige Birgit, patrones van Zweden, werd in 1302 of 1303 geboren als dochter van Birger en Ingeborg. Op dertienjarige leeftijd huwde ze Ulf Gudmarsson, met wie ze 28 gelukkige jaren beleefde en wie ze acht kinderen schonk. Birgit was naar verluidt ook een uitstekende moeder. Na een bedevaart in 1341-1342 naar Sint-Jacob van Compostela werd Ulf echter ziek. Hij overleed in 1344 in de abdij van Alvastra. Weduwe Birgit keerde daarop terug naar het hof en stichtte in 1344 het klooster van Wadstena evenals de orde van de Allerheiligste Verlosser, beter bekend als de brigittinnen, die in 1370 door paus Urbanus V werd erkend.

Birgit bleef als kloosterlinge in contact met de hoge geestelijkheid in het Zweedse rijk, maar evenzeer met paus Clemens VI, die ze ertoe aanspoorde om uit Avignon naar Rome terug te keren. In 1349 reisde ze zelf voorgoed af naar Rome, met in haar kielzog haar dochter Catharina. Laatstgenoemde zou later zelf heilig worden verklaard. Birgit kreeg visioenen en had openbaringen, ervaringen die ze te boek stelde. Ook in de Eeuwige Stad leefde ze in armoede, waar tegenstanders haar echter graag afschilderden als de 'heks uit het noorden'. Na een bedevaart naar Jeruzalem bezweek ze in Rome in 1373. Achtien jaar later werd ze heilig verklaard. Birgits feestdag staat op de heiligenkalender voor 23 juli aangestipt, de verjaardag van haar afscheid van het aardse leven.

Onder de heiligen met de naam Brigitta hadden we ook graag gewezen op Brigitta, dochter van hertog Hendrik van Beieren en zus van keizer Hendrik II, die zelf doordrong tot de hoogste eer der altaren. Brigitta was abdis van het klooster Niedermunster en wellicht stierf ze op 20 augustus in het

eerste millenniumjaar van onze tijdrekening. Haar gedachtenis wordt alleszins op die dag gevierd.

Voorts is er nog de Ierse Brigitta, geboren bij aanvang van de negende eeuw en de zus van Andreas, monnik en aartsdiaken van Fiesole. Het was overigens onder Andreas' invloed dat Brigitta zich wijdde aan de Heer. Kort vóór zijn dood dook Brigitta op wonderbare wijze in zijn aanwezigheid op. Na zijn verscheiden leidde ze een bikkelhard bestaan als kluizenares in het woud van Lubaco of Opaco, in de buurt van Fiesole. Haar feestdag is 1 februari.

De belangrijkste 'B-heilige' blijft evenwel Brigid van Kildare, geboren te Fochairt in het land van Lagin, deel van het latere Ierland. Haar ouders Dubtoch en Broisech hadden zich door Sint-Patrick zelve laten bekeren. Op haar zestiende blonk Brigid al uit door liefde tot de armen, waarbij ze al haar bezittingen wegschonk. Anderzijds werd ze evenzeer geroemd vanwege haar verblindende schoonheid. Hoewel het ouderlijke huis door mogelijke huwelijkskandidaten werd bestormd, nam zij de sluier aan.

Met vaders toestemming bouwde Brigid onder een eik een kluis. Een achttal jonge meisjes sloot zich bij haar aan, en uit die beweging ontstonden de eerste vrouwenkloosters in Ierland, waarvan het slot van Cell Dara of Keldare het belangrijkste was. Toch had Brigid tot de dag van haar overlijden in 523 nog geen kloosterregel toevertrouwd aan het perkament. Wegens haar stille arbeid in de stallingen van het klooster wordt ze traditioneel afgebeeld met een koe. En vanwege haar heiligheid en wonderen is zij patrones van Ierland, samen met Saint Patrick. Op het groene eiland wordt ze zelfs alom beschouwd als de grootste heilige na Onze-Lieve-Vrouw. Haar eredienst verspreidde zich over het vasteland, ook in Vlaanderen. In West-Vlaanderen wordt zij op twaalf plaatsen vereerd, niet in het minst in Oostnieuwkerke. Haar feestdag is haar sterfdag, 1 februari.

Als uitsmijter vermelden we de zalige Brigida van Holland, dominicanes, die bij de overdenking van het lijden van de Heer diens wondetekens ontving en openbaringen kreeg. Zij stierf in 1390. Haar feestdag valt op 2 januari.

UIT DEN GROOTEN VOLKSKALENDER VAN PAUL VAN ZUMMEREN

Als je de verschillende volkskalenders naast elkaar legt, opengeslagen op 19 september, dan tel je zowat elf dagheiligen. Geen enkele daarvan is een weerheilige.

In Oost-Europa echter staat vandaag Sint-Trophymus op de kalender. Al heeft hij geen weerspreuken op zijn naam, toch neemt men daar van hem aan dat hij voor mild weer zorgt in de loop van de avond, vooral ten voordele van de verliefde paartjes. Het volgende wordt er beweerd: met Sint-Trophymus gaat het geluk niet voorbij. En, men voegt er smalend aan toe dat het vooral op zijn dag is dat menig boerenknecht ijverig op zoek is naar katjes in het donker.

Op sommige boerenkalenders wordt vermeld dat vandaag de bijennoveen begint. Daarover wordt weinig verteld, maar imkers, zeker de oudere imkers, zouden weten dat het nu de tijd is om bijen in de winterkwartieren onder te brengen.

Geen dagspreuken dus, maar volgens "de Nieuwen Almanach" van 1753 moeten we nu toch wel gaan denken aan de nazomer, met deze spreuk:

**RIJKEN HERFST MET UWE SCHATTEN
WIE KAN UWEN RIJKDOM VATTEN
UWE SCHONE PRONKERIJ
DIE BIJ ONS BRENGT GESTADIG BIJ**

En nog dit: mocht het vandaag regenen, geen probleem dan want:

**AAN DE SEPTEMBERREGEN
IS DE BOER VEEL GELEGEN**

KRISTIEN VAN ZUMMEREN